

BUXGALTERIYA HISOBIDA SUN'YI INTELLEKTDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI

Rustamova Irodaxon

*SDVMChVB Universiteti Toshkent filiali Buxgalteriya hisobi va audit
yo'nalishi 2-bosqich talabasi*

Kirish

Zamonaviy raqamli transformatsiya sharoitida sun'iy intellekt (SI) texnologiyalari iqtisodiyotning turli sohalariga, xususan, buxgalteriya hisobi tizimiga ham jadal kirib kelmoqda. Buxgalteriya hisobi inson omilining xatolarga moyilligini kamaytirish, ma'lumotlarni tezkor qayta ishlash va ishonchlikni oshirish kabi muhim jihatlar bilan SI texnologiyalaridan foydalangan holda yangicha sifat bosqichiga ko'tarilmoqda. Ushbu maqolada buxgalteriya hisobida sun'iy intellektdan foydalanish imkoniyatlari, ularning afzalliklari, xalqaro amaliyotdagi yondashuvlar va istiqboldagi yo'nalishlar batafsil yoritiladi.

Asosiy qism

1. Sun'iy intellekt va buxgalteriya hisobining integratsiyasi

Sun'iy intellekt - bu mashinalarga inson aqliga xos funksiyalarni, masalan, o'rganish, mantiqiy xulosa chiqarish, rejalashtirish va qaror qabul qilishni o'rgatish orqali ularni avtomatlashtirishga xizmat qiluvchi texnologiyadir.

Buxgalteriya sohasida SI asosan quyidagi yo'nalishlarda qo'llaniladi:

- Avtomatik tranzaktsiyalarni qayd etish;
- Moliyaviy hisobotlarni tayyorlashda yordam berish;
- Firibgarlikni aniqlash va monitoring qilish;
- Soliq hisobotlarini tayyorlashda aniqlikni oshirish.

2. Sun'iy intellektning afzalliklari

Buxgalteriya hisobida SI texnologiyalarining qo'llanilishi bir qator afzalliklarni beradi:

- Inson xatolarining kamayishi;
- Real vaqt rejimida ma'lumotlar bilan ishlash;
- Resurslar va vaqt tejallishi;
- Qaror qabul qilishda analitik yondashuvni kuchaytirish.

3. Xalqaro amaliyotda sun'iy intellekt

AQSh, Buyuk Britaniya, Kanada, Singapur kabi rivojlangan davlatlarda buxgalteriya firmalari, masalan, Deloitte, PwC, KPMG va EY singari kompaniyalar SI yechimlarini faol joriy qilmoqda. Ular robotlashtirilgan jarayonlarni avtomatlashtirish (RPA), mashinali o'rganish (ML), tabiiy tilni qayta ishlash (NLP) orqali buxgalteriya xizmatlarini soddalashtirish va optimallashtirishga erishmoqda.

4. O'zbekistonda sun'iy intellektning buxgalteriyadagi tatbiqi

Yurtimizda SI texnologiyalarini joriy qilish yo'lida dastlabki qadamlar tashlanmoqda. Davlat soliq qo'mitasi, Moliya vazirligi tomonidan elektron hisobotlar, raqamli imzolar, va ERP tizimlari orqali SI elementlari joriy qilinmoqda. Lekin bu sohadagi mutaxassislarning tayyorlanishi va huquqiy-me'yoriy bazaning shakllanishi hali to'liq yakunlanmagan.

5. Muammolar va istiqbollar

SI texnologiyalarini buxgalteriyada keng tatbiq etish uchun quyidagi muammolar hal qilinishi kerak:

- Texnik infratuzilmaning yetarli emasligi;
- Mutaxassislarning malaka darajasining pastligi;
- Axborot xavfsizligi muammolari;
- Etik masalalarning dolzarbligi.

Kelajakda buxgalteriya hisobining asosiy qismini sun'iy intellekt algoritmlari bajarishi kutilmoqda.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, sun'iy intellekt texnologiyalari buxgalteriya hisobi sohasida yangi davrni boshlab bermoqda. Ushbu texnologiyalar yordamida hisob-kitoblar aniq, tez va ishonchli amalga oshiriladi. Biroq, ushbu jarayonni to'liq joriy qilish uchun infratuzilmani yaxshilash, malakali kadrlarni tayyorlash va xalqaro tajribalarni mamlakatimiz sharoitiga moslashtirish zarur. Shundagina sun'iy intellekt asosidagi buxgalteriya tizimi iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga xizmat qilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. IFRS Foundation. (2023). Artificial Intelligence in Accounting.
2. Deloitte Insights. (2022). AI and the Future of Accounting.
3. PwC Global. (2021). How AI is transforming the accounting profession.
4. O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi rasmiy sayti.
5. EY Report. (2023). Intelligent Automation and Finance Transformation.